

Український алфавіт

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд	Ее
а	бе	ве	ге	ґе	де	е
Єє	Жж	Зз	Ии	Іі	Її	Йй
є	же	зе	и	і	ї	йот
Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	Рр
ка	ел	ем	ен	о	пе	ер
Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч
ес	те	у	еф	ха	це	че
Шш	Щщ	Ь	Юю	Яя		
ша	ща	м'який знак	ю	я		

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://edodatok.com/9275-3/>

Слова, значення, вимову й написання яких треба запам'ятати

абрикóс	горизóнт	метáл
адрéса	гримі́ти	мину́лий
áйстра	грім	очерéт
автомобі́ль	депутáт	пирі́г
агронóм	децимéтр	президéнт
акваріум	дирéктор	пшени́ця
апельсін	елéктрика	ра́діо
апеті́т	кипі́ти	сантимéтр
асфáльт	кишеня́	секунда́
банкíр	колектів	спасі́бі
бензін	комба́йн	телеві́зор
бетóн	комбайне́р	триво́га
бібліоте́ка	комп'ю́тер	фе́рмер
велосипéд	космона́вт	хвили́на
верблю́д	коридóр	черéмха
во́гнище	крини́ця	черéшня
вокза́л	кукуру́дза	

ЗВУКИ І БУКВИ. НАГОЛОС. АЛФАВІТ

Це важливо знати!

- ⊙ Звуки ми чуємо і вимовляємо. З них утворюються слова.
- ⊙ Звуки бувають голосні та приголосні.
- ⊙ Букви — це знаки для позначення на письмі звуків. Букви ми бачимо, читаємо і пишемо.
- ⊙ **Апостроф** пишемо після букв **б, п, в, м, ф, р**, які позначають твердий приголосний звук, перед **я, ю, є, ї**, які позначають два звуки ([= о]) ([- = о - о́] — п'ята).
- ⊙ Звуки [дж], [дз], [дз́] позначаються на письмі буквосполученнями **дж, дз** ([- о -] — джем).
- ⊙ Подовжений м'який приголосний звук позначається на письмі двома однаковими літерами. У звуковій моделі слова подовження звука позначається **двокрапкою** ([- - о́ =: о] — плаття).
- ⊙ В українській абетці (алфавіті) є 33 букви.
- ⊙ У слові є один голосний звук, який вимовляється з більшою силою голосу. Склад із цим голосним звуком називається **наголошеним**.

Вправи та завдання

1. Прочитай та спиши вірш.

Перший дзвінок

Вересень щедро сонцем зігрітий.
В школу повсюди сходяться діти.
Квіти барвисті у них у руках,
Вогники щастя ясніють в очах.
В кожного радісна усмішка сяє.
Дзвоником першим їх школа вітає.
(Іванна Блажкевич)

- Про яку пору року говориться у вірші?
- З яким настроєм прийшли діти у школу?
- Що ти можеш розповісти про зустріч зі своїми однокласниками й однокласницями?

Виконай завдання на вибір:

- Підкресли слова, у яких букв більше, ніж звуків.
- Установи відповідність.

дзвінок	•	• [— — о́ — — о]
щедро	•	• [= о — = о́ — о =]
зігрітий	•	• [— = о — о́ —]

2. Прочитай прислів'я.

Вересень листя фарбує, дітей до школи готує.
Жовтень ходить по краю, та виганяє птиць із гаю.

Як листопад дерев не обтрусить — довга зима бути мусить.

- Спиши.

- У прислів'ї про другий осінній місяць підкресли букви, які позначають два звуки.
- У прислів'ї про третій місяць осені підкресли слова, у яких є м'які приголосні.

3. Прочитай текст.

Чи ви знаєте, чому восени жовтіє листя на деревах? Звичайно, через сонечко. Воно втомилося, стало сонне, блякле, неяскраве, а дні сірі, мов дикі гуси, а дощик довгий, плюскає й плюскає. Ось такої пори дерева вмикаються, наче жовті люстри, і світять, світять замість сонця. Навіть опавши, листя лягає долі, мов кружало світла під лампою.

(Зірка Мензатюк)

- Випиши з тексту п'ять слів з м'якими приголосними звуками.
- Склади і запиши речення з одним зі слів (на вибір).

4. Прочитай вірш.

Всім у всьому світі
щось хороше *сниться*.

Теплим *ластів'ят*ам
сниться небо *сине*.

Стежці коло хати
сниться ліс *осінній*.

Сниться дощик свіжий
огіркам на грядці.

Дві *долоньки* ніжні
ляльці в ліжку *сняться*.

(Анатолій Костецький)

- Випиши виділені слова. Підкресли букви, які позначають звуки, що вказують на м'якість попереднього приголосного звука.

5. Прочитай текст.

Слово «олівець» бере свій початок з дуже давніх часів. Пов'язане воно зі словом олово, назвою металу. Олов'яними паличками в *дерев'яній* оправі люди писали до 17 *століття*, а потім придумали олівці з графітом, *якими* користуємося й ми з вами. Для письма застосовували не тільки *олов'яні* палички, але й гусяче *пір'я*. Воно було необхідним *знаряддям* для літописців, академіків. Сучасне перо зовсім не схоже на пір'їну, але назва *закріпилася* назавжди.

(З журналу)

- Випиши виділені слова.
- Укажи в дужках звуки, які позначає буква **Я** в цих словах, за зразком.

Зразок. Пов'язане — [йа],

6. Спиши прислів'я. Встав пропущені букви. Як вимовляються дзвінки приголосні звуки в українській мові?

Ранні пташки росу п'ють, а пізні — слі..ки ллють.

Правда солона, брехня соло..ка.

Шви..ко пісня співається, та не шви..ко складається.

Річ краще нова, а дру..ба — стара.

7. Прочитай назви професій. Запиши їх у порядку розміщення звукових схем.

Інженер, будівельник, водій, лікар, учитель, пожежник, пекар.

[- o - ó -]
[- o = o - ó = - o -]
[o - ó - o =]
[= ó - o -]

[o - - o - ó -]
[- o = ó =]
[- o - ó - - o -]

- Постав у словах наголос.
- Напиши, ким ти мрієш стати в майбутньому.

8. Прочитай і спиши слова, уставляючи, де потрібно апостроф.

Пір..*ї*на, р..*ю*кзак, сім..*я*, мор..*я*к, дев..*я*тка,
сузір..*я*, бур..*я*н, бур..*я*к, п..*я*тниця, дерев..*я*
яний, св..*я*то.

- Виділені слова поділи на склади для переносу.
- З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

9. Прочитай вірш.

Якось в п'ятницю *хлоп'ята*
Подались в футбол пограти.
Вдарив по м'ячу *Дем'ян* —
М'яч упав десь у бур'ян.
Звідти вискочив хом'як,
Що від сплячки розім'як.

(Галина Джемула)

- Випиши слова з апострофом.
- Підкресли слово, яке не можна перенести з рядка в рядок.
- Запиши звукові моделі виділених слів.

10. Прочитай текст.

Об...їхав я багато кра...їв. Гарних, дивних, цікавих. Тепер у місті живу. Та враз я згадав хлоп...ячі забави на батьківському подвір...ї. Почув трав...яний дух. Дух, де в...ється моя Рось. Задзвеніли мені солов...ї, кропив...янки, заворкотіли голуб...ята. Запахли в рідному саду р...яст, рум...янок, м...ята.

(за Дмитром Чередниченком)

- Спиши текст, уставляючи, де потрібно апостроф.

11. Прочитай прислів'я.

Птицю пізнають за пір'ям, а людину — за мовою.

Хороший друг міцніший від кам'яного муру.

Прислів'я мов комариний носок, а мудрості в ньому ціле озеро.

Щоб здоров'я добре мати, слід про нього змалку дбати.

На свіжий цвіт і *бджола* сідає, а зів'ялий обминає.

- Спиши прислів'я. Підкресли слова з апострофом.
- Серед виділених слів знайди ті, які відповідають таким звуковим схемам.

[— о — о́] [— о — о́ — о] [— о — о́ — о]

12. Прочитай текст. Спиши, вставляючи слова з довідки.

На ... Мар'янка гралася Раптом біля неї упала біла Мар'янка підняла голову і по-

бачила голубину зграйку. Старі голуби літали плавно і красиво. А ... тільки вчилися літати.

Слова для довідки: голуб'ята, м'ячем, подвір'ї, пір'їнка.

- Підкресли слово з довідки, яке відповідає звуковій схемі

[= o — = ó — — o]

13. Установи відповідність і запиши утворені словосполучення.

запашна	•	• м'яч
шкільне	•	• солов'ї
футбольний	•	• м'ята
міцне	•	• кав'ярня
співучі	•	• подвір'я
затишна	•	• здоров'я

- З одним словосполучення (на вибір) склади і запиши речення.

14. Прочитай.

Ґроно, дзиґа, ґелґотати,
Ґрунт, ґринджоли, ґудзик, ґрати,
Аґрус, ґедзь, ґирлиґа, ґава —
Буква «Ґ» така цікава.

- Випиши слова з літерою ґ. Постав наголос.
- З одним словом (на вибір) склади речення.
- Дізнайся з додаткових джерел значення слів «ґринджоли» і «ґирлиґа».

43. Як виготовляють звичайні речі / Б. Славін, Дж. Славін; Пер. з англ. Н. Лавської. — К.: Країна Мрій, 2007. — 160 с.
1. <http://abetka.ukrlife.org>
2. https://porokhivnytsya.com.ua/2016/11/09/prykazky_smilyvist/
3. <https://tales.org.ua/poems/ukrainian/virshi-liudmyly-savchuk/page/2/>
4. https://osvita.ua/school/literature/tag-falkovykh_hryhorii/
5. <https://naurok.com.ua/dobirka-virshiv-virshi-pro-osin-dlya-ditey-molodshogo-shkilnogo-viku-305665.html>
6. https://www.miyklas.com.ua/novosti/2021/10/100-cikavih-faktiv-pro-shkolu-i-shkolyariv#google_vignette
7. <https://mala.storinka.org>
8. <https://bul.in.ua/k/kaminchuk-anatolij/ostannij-listochok/>
9. https://chtyvo.org.ua/authors/Kopylenko_O/Dyvovyzhni_istorii/
10. <https://krasotkina.com>

Зміст

Звуки і букви. Наголос. Алфавіт.	5
Текст.....	23
Речення	44
Слово. Значення слова	63
Будова слова	79
Іменник	112
Прикметник.....	131
Числівник.....	149
Дієслово	159